

ERŐSSÉGEK BAJNOKAI PILOT PROGRAM

Tantárgyspecifikus ötletek

Korosztály: 10 - 20 éves korig

2020/21

Jobb Veled a Világ
Alapítvány

Jobb Veled a Világ Alapítvány

1145 Budapest, Columbus u. 37.
erossegekbajnokai@gmail.com

Tantárgyspecifikus ötletek

15. foglalkozás - KORREKTSÉG

Az itt látható feladatokat egy vagy több tantárgyhoz is megajánljuk. Használd fel, alakítsd át kreatívan és bátran a legkülönbözőbb tantárgyak esetében is, amelyekre mi esetleg most nem is gondoltunk. Sőt, a játékosítás során pontot, jelvényt vagy bármi mást érhet, ha a gyerekek megcsinálják őket.

A) Mindenki

Korrekt dolog tátogni?

Nézzétek meg **Deák Kristóf** díjnyertes filmjét!
https://www.youtube.com/watch?v=OpiiNk_jMrE
(25:00)

Alakítsatok ki párokat vagy csoportokat!
Fogalmazzatok meg olyan állítást (és csak olyat)
a filmmel kapcsolatban, amellyel mindannyian
egyed tudnak érteni. A mondat mindig így
kezdődik: *Egyetértünk abban, hogy...*

Idő: 35 perc, de ha a filmet
előre megtekintik: 15 perc

Tantárgyi kapcsolódás:
mozgókép és médiaismeret,
etika, ének-zene

Módszer, munkaforma:
szemléltetés, kooperatív
munka

Eszközigény: internet

B) Génmanipuláció

Egy tudós kifejlesztett egy olyan eljárást, amelynek segítségével módosíthatóak az emberi jellem bizonyos sajátosságai. Az eljárás következtében felerősödnek bizonyos jellemvonások (becsületesség, őszinteség, empátia stb.). Az ország vezetése szakértői csoportot kért fel arra, hogy a lehetséges változások között fontossági sorrendet alakítson ki.

Ez a szakértői csoport most ti vagytok. A kérdés az, amiben vitával döntenetek kell, hogy melyek legyenek a leginkább támogatott változtatások?

Állítsatok fel előzetesen egy tulajdonság-, jellemvonás-, értéklístát. Ez után veheti kezdetét a vita.

Idő: min. 15 perc

Tantárgyi kapcsolódás:
etika, osztályfőnöki

Módszer, munkaforma:
vita, csoportmunka

Eszközigény:

Jól Veled a Világ

<https://boldogsagora.hu/erossegek-bajnokai/>

C) Tanmese

Ha létezne egy csodapatika, mit árulnának ott?

Beszélgétek meg párban, páros szóforgóval: a tanulók csoporton belül páronként cserélik ki a gondolataikat megadott témában. Megadott idő után vagy jelre abbahagyják. Az osztályból néhány tanulót meghallgatunk arról, mit mesélt neki a párja.

Olvassátok el a következő történetet!

Lázár Ervin: A csodapatika

- *Mit nem képzelsz?! - ordított első vevőjére torkaszakadtából Rimapénteki Rimai Péntek vadonatúj patikájában, amit éppen az imént nyitott meg Rimapéntek főterén.*
- *Hogyhogy mit képzelsz?! - emelte fel a hangját az első vevő. - Talán nem az van kiírva a maga boltjára, hogy patika?!*
- *De az - mondta Rimapénteki Rimai Péntek.*
- *Akkor meg mit ordítasz, ha aszpirint kérek? Hol kérek, ha nem patikában?*
- *Az is ki van írva, hogy ki a cégtulajdonos - mondta fölényesen Rimapénteki Rimai Péntek.*
- *Mit érdekel engem a cégtulajdonos - háborgott az első vevő -, nekem aszpirin kell, és kész.*
- *Csak nem képzelsz, hogy egy Rimapénteki Rimai Péntek vacak aszpirineket, fejfájás elleni porokat, lázcsillapítókat, lábizzadásgátlókat és popsikenőcsöket árul?!*
- *Mi a szösz árulna mást egy patikában? - mérgelődött az első vevő.*
- *Embernek fia - mondta kissé lecsillapodva Rimapénteki Rimai Péntek -, ez nem a test, ez a lélek patikája.*
- Az első vevő szemében érdeklődés csillant.*
- *Lelki bajok ellen?*
- *Igen - mondta Rimapénteki Rimai Péntek.*
- Most már teljesen elpárolgott a mérge, szinte kedvesen nézett az első vevőre. Ami az ő esetében elég nagy szó.*
- *Tisztelt barátom - folytatta kissé ünnepélyesen -, mivel ön az első vevőm, bármit vásárol, ingyen kapja. Válasszon!*
- *Hogy őszinte legyek - toporgott izgatottan az első vevő -, nem pontosan értem, hogy mire lehet gyógyszerzt kapni az ön patikájában... bár reménykedem... de reményemet ki sem merem mondani.*
- *Mondja csak bátran - biztatta Rimapénteki Rimai Péntek.*
- *Netalán irigység, gőg, nagyképűség, gyávaság, káröröm, rosszindulat...*

Jól Válasz a Világ

<https://boldogsagora.hu/erossegek-bajnokai/>

Rimapénteki Rimai Péntekh átszellemült arccal bólogatott és folytatta:

- Meg kicsinyesség, kapzsiság, nagyravágyás, álszerénység, alamuszóság, lustaság, torkosság, tohonyaság, lelki restség, pénzsóvárság és mindenféle gonoszság, eltévelyedés és átok ellen vannak írjaim, balzsamjaim, cseppjeim és pasztilláim.

- Ez nagyszerű! Uram, bocsásson meg, hogy az imént emeltebb hangot merészeltem megengedni magamnak. Akkor még nem tudhattam, hogy ön egy zseni, az emberiség megmentője. Egyúttal az én megmentőm is. Házsártosság ellen is van gyógyszere?

- Van - mondta gyanakodva Rimapénteki Rimai Péntekh. Az első vevő tapsikolt és ugrándozott örömében.

- Tetszik tudni, van egy házsártos, irigy, lusta és nagyképű feleségem, egy kicsinyes, kapzsi napam, egy torkos, tohonya, pénzsóvár ipam, egy alamuszi ángyikám, egy kárörvendő bácsikám, mindnek kérek, ami jár, ír, balzsam, pasztilla egyre megy, csak használjon.

Rimapénteki Rimai Péntekh vakarta a feje búbját.

- Van egy bökkenő - mondta.

- Engem már semmi meg nem akadályoz, hogy megmentsem a feleségemet, ipamat, napamat, ángyikámat, bácsikámat. Mindenre hajlandó vagyok a gyógyszerekért. Halljam azt a bökkenőt!

- Annyicska csak - mondta Rimapénteki Rimai Péntekh -, hogy a gyógyszert mindenkinek magának kell kérnie a bajára, különben nem használ.

- Úgy érti... - tátotta el a száját az első vevő.

- Úgy - bólintott a mondat végét meg sem várva Rimapénteki Rimai Péntekh.

- Hát azt várhatja - mondta elkeseredetten az első vevő.

- Mit?

- Hogy, mondjuk, a feleségem idejöjjön, és gyógyírt kérjen irigység, lustaság, házsárt és nagykép ellen a saját maga számára.

- Már miért ne történhetne meg?

- Mert azt hiszi magáról, hogy jóindulatú, szerény, szorgalmas. Éppen rólam állítja, hogy irigy, lusta, veszekedős és nagyképű vagyok.

- Szívesen állok rendelkezésére - készségeskedett Rimapénteki Rimai Péntekh -, kérjen csak akármelyik ellen, egy szempillantás alatt meggyógyul.

- Csak nem képzelem, hogy igaz?! Még hogy én irigy?! Még hogy én lusta?! Még hogy én nagyképű?! Nevetséges!

- De veszekedősnek csak veszekedős. Velem is mindjárt veszekedni kezdett, ahogy belépett.

- Én?! Ember, maga veszekedett! Legjobb lenne, ha beszédne valamit veszekedősség ellen a híres gyógyszereiből. Tablettát, írt vagy balzsamot.

- Maga nagyképű fajankó! - ordította el magát Rimapénteki Rimai Péntekh. - Takarodjon innét, mert úgy kivágom, mint a sicc!

Az első vevő sem volt rest, visszaordított. Egy darabig válogatott sértéseket ordítottak egymásnak, aztán a vevő elunta, nagy dérrel-dúrral becsapta maga után a patikaajtót. Durr!

Hátha mégis igaza van - gondolta Rimapénteki Rimai Péntekh -, és be kellene vennem egy hirtelen harag elleni tablettát. Ugyan - legyintett azonnal -, nem hirtelen harag ez, egyszerűen csak igazságosság. Igazságos vagyok, annyi az egész. Abból meg kár volna kigyógyulni.

Nem is vett be semmilyen tablettát. Leült, várta a vevőket. Jöttek is, de mind másnak akart venni a balzsamokból, írokból, tablettákból. Saját magának egyik sem. Minek, hiszen nekik aztán semmi hibájuk sincs!

Lassan-lassan el is maradoztak a vevők. Nem akadt senki Rimapénteken, aki elismerte volna magáról, hogy nagyképű, rosszindulatú, irigy, kétszínű, kicsinyes, kapzsi, nagyravágyó, álszerű, alamuszi, torkos, tohonya, pénzsóvár, lelki rest. Nem tudom, ha te Rimapénteken laksz, elmentél volna-e Rimapénteki Rimai Péntekh patikájába valamilyen gyógyszerért? Igen? Nem?

Mert így bizony fölkapott az álla szegény csodapatikusnak. Írjai megpenészedtek, balzsamjai megpimpósodtak, tablettái szétporladtak, ő maga meg búvában-bánatában elbujdosott, ma sem tudja senki, hol lakik, mit csinál - hacsak Bab Berci nem. De ő mélyen hallgat felőle.

- Mi a véleményed a szöveg mondanivalójáról?
- Játsszátok el a történetet!

Idő: min. 15 perc

Tantárgyi kapcsolódás:
magyar nyelv és irodalom,
etika

Módszer, munkaforma: pár-
és közösmunka,
megbeszélés, szemléltetés

Eszközigény: történet

F) Hellotok és Lomárok

Alkossatok két egyenlő létszámú csapatot! A pedagógus mindkét csapatnak úgy mondja el a feladatot, szabályokat, hogy ezt a másik ne hallja, ezért az egyik csoport egy időre kimegy.

Miután a pedagógus segítségével a két csapat betanult, találkozzatok a teremben és próbáljatok egymással beszélgetni, barátkozni és jól figyeljétek a beszélgetés menetére. Ha nehézségek adódnak a beszélgetés közben, ne adjátok fel, és próbálkozzatok mindenképpen fenntartani a beszélgetést, ameddig lehet, mert a két nép hosszú háborúzás után most kötött békét, amely törékeny, és csak a két nép barátsága tarthatja életben.

Instrukciók:

A **Hellotok** számára: ti Hellotok vagytok, és a népeteknél az a szokás, hogy soha nem érintitek meg egymást, mert ez durvaságnak számít; ha beszélgetés közben bárki megérint benneteket, abbahagyjátok a beszélgetést és elmentek. Mindig egymás felé fordulva, egymás szemébe nézve beszéltek egymáshoz; ha valamivel egyetértetek, vagy ha nem, ezt soha nem fejezitek ki egyenesen, a választ körülírjátok, hogy ne kelljen válaszolni egyenesen „igen”, vagy „nem” szóval. Válaszolni lehet például: „Bízunk abban, hogy ez a probléma hamarosan megoldódik”, vagy „Ez a válasz sok embert boldogtalanná tenné”. Soha nem beszéltek egyenesen önmagatokról és nyelvetekből egyszerűen hiányzik az „én”, és a „mi” szavak.

A **Lomárok** számára: ti Lomárok vagytok, és népeteknél az a szokás, hogy: a lomárok a barátság és egyetértés jeleként egymás karját megérintik; beszéd közben tilos egymás arcára nézni, tekinteteket a másik vállára kell szegezned. Ha egy férfi nőhöz beszél, a nő mellé lép, mivel tilos a nőkkel szemtől szembe fordulva beszélgetni; csak olyan kérdést szabad feltenni, amelyre igennel, vagy nemmel lehet csak válaszolni; egy lomár mindig egész népe képviselőjeként beszél az idegennel, ezért mindig azt mondja „én, mint lomár” vagy „mi, mint lomárok”.

Tegyetek egy próbát, hogy minden világos legyen. Utána kezdődhet a két nép találkozása.

Mi volt a legmeghatározóbb élményed ebben a gyakorlatban?

Milyen tanulságokat vonsz le magadnak belőle?

Forrás: K. Nagy Emese (szerk., 2018):

Differenciált Fejlesztés Heterogén

Tanulócsoportokban. Eger, Líceum Kiadó

In.

https://www.komplexalapprogram.hu/upload/dfht_koncepcio.pdf

Idő: 20 perc

Tantárgyi kapcsolódás:

magyar

Módszer, munkaforma:

szerepjáték, közös

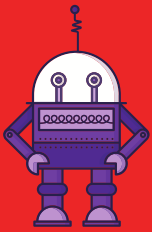
megbeszélés

Eszközigény: -

Jobb Veléd a Világ

<https://boldogsagora.hu/erossegek-bajnokai/>

G) Robotok itt és most

A sci-fiben a robotika három törvényét Isaac Asimov orosz származású amerikai író és biokémikus alkotta meg.

A történeteiben szereplő robotok zöme ezen **szabályokat** követi.

1. A robotnak nem szabad kárt okoznia emberi lényben, vagy tétlenül tűnnie, hogy emberi lény bármilyen kárt szenvedjen.
2. A robot engedelmeskedni tartozik az emberi lények utasításainak, kivéve, ha ezek az utasítások az első törvény előírásaiba ütköznének.
3. A robot tartozik saját védelméről gondoskodni, amennyiben ez nem ütközik az első vagy második törvény bármelyikének előírásaiba.

A mesterséges intelligencián dolgozó tudósok is gondolkoznak saját jövőbeli robotjaiknak asimovi törvényekkel való felruházásán.

Olvassátok el a következő cikket!

EU: emberi jogok a robotoknak?

A robotjog kezdetei

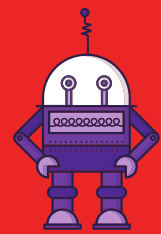
Az Európai Parlament hivatkozott határozata tartalmaz még néhány robotjogi érdekességet, melyek közül néhányat csokorba szedtünk:

- *a határozat preambuluma hivatkozik a szépirodalmi előzményekre, például Mary Shelley és Karel Capek műveire, megállapítva, hogy Frankenstein szörnye, vagy Capek robotja, sőt a prágai Gólem legendája azt támasztja alá, hogy az emberiség régóta fantáziál az emberi jellemvonásokkal rendelkező androidokról (magyarul: kultúrtörténeti alapja is van annak, hogy egy robotnak lehessenek részvényei);*
- *a robotok gyártása exponenciálisan nő évről-évre, a robotikával kapcsolatos szabadalmak száma az elmúlt évtizedben megháromszorozódott;*
- *létre kell hozni egy EU-s ügynökséget (Robotikai és Mesterséges Intelligencia Ügynökség), ahova minden fejlett intelligenciával bíró robotot/szoftvert be kell regisztrálni;*
- *biztosítani kell, hogy minden robotban legyen egy fekete doboz, amely a robot teljes működésére vonatkozó adatokat rögzíti, ideértve azokat az adatokat, amelyekből következtetni lehet a döntéseinek alapjául szolgáló algoritmusokra és/vagy logikára;*

Jól Válasz a Világ

<https://boldogagora.hu/erossegek-bajnokai/>

- a robotok gyártásának és működésének összhangban kell lenni a GDPR szabályaival (lásd következő pont az Évértékelőben), mivel a robotok olyan szférákból gyűjthetnek személyes adatokat, amelyek eddig akár teljesen titokban is maradhattak;
- az önvezető járművek közé (távolról vezetett, automatizált, vagy autonóm irányítású) sorolja a határozat a közúti, vasúti, vízi, légitölekedési járműveket, pl. a drónokat is, így rájuk is vonatkoznak majd az új felelősségbiztosítási és közlekedésbiztonsági szabályok;
- az EP felhívja a Bizottság figyelmét arra, hogy a drónok esetében létre kell hozni egy olyan nyomkövető és azonosítási rendszert, amely lehetővé teszi, hogy az ilyen repülő eszközök valós idejű helyzetét folyamatosan meg lehessen határozni;
- az emberek gondozásával foglalkozó és az egészségügy területén működő robotok elterjedését elő kell segíteni, ugyanakkor talán az emberi munka utolsó védőbástyája a szociális és egészségügyi gondozás marad majd, ugyanis az embereknek szüksége van ember jelenlétére ezeken a területeken;
- a robotok által okozott károk esetében semmiképp ne lehessen arra hivatkozni, hogy a kárt nem ember okozta és ezért nem felel majd senki a károkozásért és meg kell vizsgálni annak a lehetőségét is, hogy az ilyen károk esetében valamilyen szigorú, objektív felelősségi alakzatot kelljen majd bevezetni;

Igen, ennek is eljött az ideje. Komolyan el kell gondolkodnunk azon, hogy milyen jogok és kötelezettségek illetik meg a robotokat. Most úgy néz ki, hogy az autonóm viselkedésre képes robotok elnevezése "elektronikus személy" lesz. Az elektronikus személyeknek minden további nélkül lehet tulajdona (lakása, autója), kereskedhetnek, vehetnek részvényt és még szerzői jogaik is lehetnek. Akinek robot lesz a tulajdonában, az köteles lesz társadalombiztosítási járulékot fizetni egy olyan alapba, amelyből a robotok által okozott károkat fogják majd megtéríteni.

Kicsit gyorsnak tűnik a tempó a kedves Olvasónak? Nem csoda... Nagy érdeklődésre számot tartó sorozatunkban összefoglaljuk a legfrissebb robotjogi fejleményeket.

Forrás: <https://www.ormosnet.hu/robot-emberi-jog.html>

- **Nézzétek meg** a cikkben található videót is, amelyben Timo Boll asztalitenisz bajnok játszik egy robot ellen:

The Duel Timo Boll vs KUKA Robot <https://www.youtube.com/watch?v=J3gvpaNFvZU> (3:52)

- **Írjatok kérdéseket a cikkhez!**
- **Kérjétek fel egy a témában jártas szakértőt** (például dr. Meskó Bertalan orvosi jövőkutatót vagy egy jogászt), hogy beszélgessen veletek erről a témáról!

Jól Vél a Világ

<https://boldogagora.hu/erossegek-bajnokai/>

Tipp

Olvassátok el Isaac Asimov *Én, a robot* című regényét, és nézzétek meg a belőle készült 2004-es filmet!

Hasonlítsátok össze az *A.I. – Mesterséges értelem* című 2001-es amerikai sci-fivel! Írjatok belőle összehasonlító elemzést!

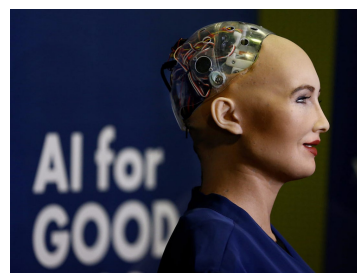
Nézzetek utána, hol tart ma a világon a különböző humanoid robotok fejlesztése!

„Azért dolgozom, hogy a sci-fi valósággá váljon az egészségügyben” – vajon **melyik magyar fiatal kutató mondhatta ezt?**

Tudtad?

Sophia, a robot a Hanson Robotics terméke történelmet írt azzal, hogy Szaúd-Arábiában állampolgárságot kapott, ezzel pedig több joga van, mint sok más nőnek a világon. A 2015-ben aktivált géphölgyet a Google anyacég Alfabettal közösen fejlesztette, „agyát” pedig a SingularityNET szoftvere hajtja. Mesterséges intelligenciával vértették fel, így folyamatosan elemzi a beszélgetéseket, gyakorlatilag egy arccal rendelkező chatbot, aki folyamatosan tanul, emellett pedig emberi gesztusokat is tesz. A robot azért kapott emberi külsőt, hogy a jövőben az egészségügyben, oktatásban, vagy valamilyen egyéb szolgáltatásban segítse az embereket.

Idő: 25 min

Tantárgyi kapcsolódás:
etika, történelem, biológia,
informatika, technika és
életvitel

Módszer, munkaforma:
szemléltetés, egyéni

Eszközigény: szöveg,
internet

Fontos! A program minden írott és szóbeli anyaga jogvédelem alatt áll. Az ebben a dokumentumban található anyagnak a felhasználása a foglalkozásokon kívüli más nyilvános eseményeken vagy továbbadása harmadik félnek kizárólag a Jobb Veled a Világ Alapítvány előzetes engedélyével lehetséges!

Jobb Veled a Világ

<https://boldogsagora.hu/erossegek-bajnokai/>